

А в Луганську не вщухають пристрасті навколо ініціативи спорудження монументу в сквері Пам`яті. До словесних образ. До бійок. До звинувачень у скоєнні кримінальних злочинів і відсутності патріотизму.

Власне, йдеться про дві альтернативи: поставити пам`ятника російській імператриці Катерині II або ж скульптуру ангела-охоронця Луганська.

Не маючи нічого проти того, аби прикрашати місто високохудожніми творами, висловимо, тим не менш, власну думку, яка полягає в тому, що останнім часом ця тема набула виключно політичного характеру.

Зокрема, з ідеєю пам`ятника Катерині II вже кілька років носяться найодіозніші представники глибоко маргінальних, але дуже крикливих російсько-шовіністичних організацій. Не будемо називати конкретних імен, аби не робити цим типам зайвої і не потрібної реклами, зауважимо лише, що на наше глибоке переконання, ніяких інших цілей, окрім в черговий раз «зрубати бабла» зі специфічних покровителів із Москви та шляхом провокації вкотре нагадати громаді про свою напівзабуту персону, тут не переслідується. Які ж аргументи висувають ці «патріоти землі русской» на користь увіковічення в Луганську пам`яті Софії Августи Фредеріки фон Анхальт-Цербст-Дорнбург, яка за сумісництвом працювала російською імператрицею? Чим аргументують встановлення на берегах річки Лугань монумента на честь особи, якій і в сучасній Росії не дуже-то прагнуть будувати постаменти,obelіски, статуї та інші архітектурні форми?

Аргумент один: за словами ініціаторів, Катерина II буцімто є засновницею міста Луганська. Далі – традиційні співи про те, що негоже, аби в Луганську не було увіковічено людину, яка зробила для міста таке...

Багато людей вірять в це. Багато хто з простих луганчан висловлюється «за»...

Але в тому-то й справа, що ініціатори цієї афери (одно з двох): або елементарно не знають історії, тобто є повними невігласами, або свідомо брешуть. І те, і те є дуже прикрим, оскільки серед «фанатів» Катерини II є депутати Луганської обласної ради (здогадайтеся від якої політичної сили), а відтак інтелектуальний рівень або моральні якості представників правлячої партії не лише б`ють по її іміджу, але і спричиняють великі збитки громаді, бо питання про те, що там можуть наприймати такі депутати вже давно перейшло в категорію риторичних.

Щодо моральних якостей депутатів – нехай з ними розбираються виборці, які на останньому плебісциті віддали за їхню політсилу переважну більшість голосів. Якщо луганчанам подобається, коли їх, як люблять висловлюватися в колах цих депутатів, «тримають за лохів» – нічого не поробиш: значить загал регіону ще не «доріс» до того рівня свідомості і самоорганізації, який дозволяв би забезпечувати власні інтереси через

представницьку владу.

Інша справа, якщо місце має елементарне невігластво: шкода партію, яка серед своїх членів в луганській області не може знайти сотню людей, які нехай не гарно, але хоча б посередньо вчилися у школі.

Відповідно, аби не бути голослівними, дозвольте повідомити «фанатам» Ангхальт-Цербстської факти, які лежать на поверхні і не потребують доказів.

Перше. Катерина II, як би не було жаль окремим високовченим депутатам, не може вважатися засновницею міста Луганська. Указ від 14 листопада 1795 року, який звикли формально вважати датою народження міста насправді до нього не має жодного відношення.

Цей Указ стосувався всього лише закладення державного ливарно-гарматного заводу біля річки Лугань. Без вказівки місця, вибір якого доручили шотландському спеціалісту, підприємцю Карлу Гаскойну. Він і вибрав річку Лугань поблизу села Кам'яний Брід. Якби Гаскойн накинув оком на місце п'ятьма верстами східніше, на березі Сіверського Дінця, Луганськ зараз був би російським містом.

Висновок: доводів вважати засновником Луганська саме Карла Гаскойна набагато більше, ніж Катерину II.

Але ж імператриця видала Указ про заснування заводу, а від заводу пішло і місто! – вигукне хтось.

Правильно, завод був. Але міста не було! Було селище Луганський завод і поруч із ним – старовинне село Кам'яний Брід. І лише в 1812 році (не нагадаєте, хто тоді був імператором, панове депутати?) ці населені пункти звелися в одну адміністративну одиницю. А саме місто з назвою Луганськ було утворено тільки в 1882 році, в часи правління Олександра III.

Логіка апологетів гулящої цариці ні в які ворота не лізе! Чому датою заснування Луганська вважають ту, від якої постало селище Луганський завод, а не виникнення більш давнього села Кам'яний Брід? Ась?

Друге. Панове «фанати» Ангхальт-Цербстської! Ліпити з неї засновницю міста Луганська на підставі виданого нею Указу про створення Луганського заводу – ознака хвороби. Психічної.

В м.Дзержинську Донецької області донедавна існувала залізнична гілка від шахти до залізничної станції довжиною десь із 5 кілометрів. Побудували її в 1942 році німецькі окупанти, аби відвозити вугілля з шахти (шахту теж вони відбудували). На рейках тієї одноколійки кожен бажаючий мав змогу розгледіти німецьке тавро із датою «1942». Нікому ж не прийшло в голову поставити біля переїзду монумент на честь Гітлера, або хоча б виконавцю робіт -обергуппенфюреру СА Фріцу Тодту? І на рудничному дворі шахти тієї – теж?

Навіть з важкого похмілля депутатам парламенту землі Нижня Саксонія не спаде на гадку поставити пам'ятник Адольфу Гітлеру як засновнику м. Вольфсбург. А тут же – пряма аналогія з Катериною II, бо саме Гітлер був ініціатором створення концерну

«Фольксваген» в 1933 році, саме під його «чутким керівництвом» в 1938 році було побудовано місто для проживання співробітників заводу «Фольксваген».

І ще одна дрібниця. Німці дату заснування міста Вольфсбург ведуть чомусь з 1938 року – коли почалося його будівництво, а не з 1933 року – з дати прийняття Гітлером рішення про будівництво заводу «Фольксваген». Дивні люди – з точки зору «луганських патріотів».

Так то Гітлер – а то – Катерина! – обуряться «фанати» Ангхальт-Цербстської. Знайшли з ким порівнювати!

Насправді і для українського, і навіть для російського народу ці дві постаті – однаково одіозні. Ось лише кілька «благодіянь» імператриці по відношенню до наших предків:

- листопад 1764 року – Указ про ліквідацію гетьманської влади в Україні;
- 1775 рік – ліквідація Запорізької Січі;
- 1781 рік – ліквідація полкового адміністративного устрою в Україні, введення інституту намісників;
- 1783 рік – ліквідація козацького війська в Україні і перевід козаків до розряду державних селян.

І нарешті – апофеоз благодіянь для українців – у 1783 році Ангхальт-Цербстська видала Указ про закріпачення селянства на Лівобережній Україні та Слобожанщині. Відтепер колишніх козаків продавали й купували, мов худобу, на аукціонах(!); подібно тому, як гітлерівці півтора сторіччями пізніше – примусово вивозили на роботи до Росії і деінде; віднімали у батьків дітей...

Перед тим як ставити пам'ятник цій... істоті, депутатам Луганської обласної ради треба б уявити, як їх самих оголошують рабами; як з їхнього будинку по хотінню пана забирають на продаж їхніх дітей! Чому вони такі упевнені, що обов'язково опинилися б серед рабовласників, а не – серед кріпаків?

Так і це ще не все. З 1767 року в Російській імперії селянам було офіційно заборонено скаржитися на панів! Чи не з того часу існує сумна українська приказка: «Б`ють, і плакати не дають»?

От іще питання: чи зголосилися б мешканці села Кам`яний Брід ставити монумента особі, по волі якої їх спочатку поставили у кріпосне ярмо, а потім (о, радість!) ще й підкинули «работьонку» на державному ливарному заводі?

Але окрім цього села були й навколишні – мешканців яких зробили рабами не панськими – а державними. І в такому вигляді, примусово, віддали для допоміжних робіт (це значить, надриваючись, тягати на собі цеглу, тачки з глиною, вугіллям та рудою, чавунні зливки, тощо) на Луганський завод.

Спеціально для апологетів її імператорської величності називаємо села, мешканці яких гинули від нелюдських умов праці на берегах Лугані: Фашівка, Оріхове, Петропавлове, Городище. А громадянам, які є жителями цих сіл зараз рекомендуємо добре подумати,

перш ніж іще раз голосувати за політичну партію, члени якої розповідають, що їхнім прадідам настільки гарно жилося в ярмі, що тепер треба негайно ставити пам'ятника рабовласникам.

Ну і, нарешті, в якості безкоштовного довіску, або, якщо хочете – такого собі постскриптуму, нагадаємо спільноті про те, яку гуманітарну політику проводила Катерина II по відношенню до «малоросів» і різних там «литвинів», нагадуючи своїм генерал-губернаторам про «необхідність лішити їх історической пам'яті ненужной».

Чомусь здається, що ця політика проводиться і досі. Руками таких собі депутатів обласних рад, котрі розповідають українцям солодкі казочки про ледь не святу душу вінценосної рабовласниці.

От би їх всіх – на аукціон! Купіть, хто хоче – нам такого добра не треба!

Павло Правий, [Українські інтереси](#)